

Yhdessä kehittämisen kohti naisten asunnottomuuden poistamista

Valtakunnallinen NEA Nais erityisyys asunnottomuustyössä – hanke pyörähti käyntiin maaliskuussa 2018. Hankkeen tavoitteena oli monitoimijaisen yhteiskehittämisen avulla tuottaa toimivia asumispolkuja sekä työkaluja naisten asunnottomuuden poistamiseksi. Kyseessä oli ensimmäinen nais erityisyyteen keskittyvä hanke asunnottomuustyön saralla. Hankkeen koordinoinnista vastasi Y-Säätiö ja muina toimijoina hankkeessa olivat A-klinikkasäätiön Völjy, Diakonissalaitos, ELY ry., Ensi – ja turvakotien liitto, Helsingin ensikoti ry., Sininauhasäätiö, Turun ensi – ja turvakoti ry. ja Vailla vakinaista asuntoa ry.

Kehittämistyötä hankkeessa tehtiin monitoimijaisen yhteiskehittämisen avulla. Hankkeessa oli mukana asunnottomuus-, päihde- ja väkivaltatyön osajia sekä lapsiperhetyön ammattilaisia. Koska NEA-hankkeen muodosti yhdeksän hyvin erilaista osahankeorganisaatiota, tuli projektissa kiinnittää erityistä huomiota yhteiskehittämisen rakenteiden luomiseen.

Y-Säätiöllä hankkeen koordinoinnista vastasivat projektipäällikkö ja hankekoordinaattori. Hankkeen ensimmäiset viikot hankekoordinaatio hahmotti NEA – hankkeen laajaa kokonaisuutta, hankerakennetta sekä omaa työnkuvaansa. Hankekoordinaation keskeinen rooli oli toimia motivoijana hanketyöntekijöille ja luoda heille mahdollisimman hyvät edellytykset omien tavoitteiden mukaiseen työskentelyyn. Hanketyöhön oli luotava rakenteita mahdollistamaan osallistujien tutustumista toisiinsa ja toistensa työhön. Pian hankkeen alettua hankekoordinaatio järjesti kick off-tilaisuuden, johon oli kutsuttu niin hankkeen ohjausryhmän jäsenet kuin hanketyöntekijätkin. Tämän tilaisuuden tavoitteena oli tutustuttaa hankkeen toimijoita toisiinsa sekä kirkastaa yhteistä tavoitetta. Meitä olikin yli kaksikymmentä ihmistä kaikista mukana olevista osahankeorganisaatioista yhdessä määrittelemässä Learning cafe – menetelmän avulla hankkeen keskeisiä käsitteitä ja niiden sisältöjä.

Hankekoordinaation oli erityisen tärkeää heti aluksi tutustua mukana oleviin osahankeorganisaatioiden hanketyöntekijöihin ja heidän toimintaympäristöihinsä, jotka erosivat kovin toisistaan. Projektissa oli ensiarvoisen tärkeää käyttää aikaa sen selvittämiseen, mitä hanketyö on, miten hanke sijoittuu omaan työorganisaatioon ja miten vastuu jakautuu oman organisaation ja hankekoordinaation välillä. Hankekoordinaation tehtävänä oli myös rakentaa luottamuksen ilmapiiriä yhteisen kehittämistyön onnistumiseksi. Vahvistaaksemme keskinäisen luottamuksen rakentumista, kävimme yhdessä läpi kunkin osahankeon vahvuuksia ja osaamisalueita sekä kehittämistarpeita yhteiseen työhömmä ja sen tavoitteisiin liittyen. Hankekoordinaatio työsti osahankeille alkukartoituskysymykset ja tuki tavoitteiden rajaamisessa Suunta-työkalua käyttämällä. Suunta-työkalu auttoi hanketyöntekijöitä erityisesti hahmottamaan omien tavoitteiden suhteen koko hankkeen tavoitteisiin ja se auttoi heitä tarkentamaan omia työ- ja kehittämistehtäviä tavoitteiden suuntaiseksi. Hanketyöntekijöitä kehoitettiin myös kirjoittamaan hankepäiväkirjaa oman työn tueksi.

Lisäksi oli varmistettava, että hanketyöntekijät saivat tukea työhönsä omasta organisaatiostaan. Tuki omasta organisaatiosta oli erityisen tärkeää, jotta työntekijät pystyivät hahmottamaan, kuinka paljon heillä oli aikaa työskennellä hanketyön parissa. Organisaatiosta saatavan tuen varmistamiseksi hankkeen ohjausryhmän jäsenet koostuivat hankkeessa mukana olevien organisaatioiden johto- ja kehittämishenkilöistä. Useimmiten hankkeen ohjausryhmän jäsen oli myös kyseisen osahankeon työntekijän esihenkilö. Ohjausryhmä kokoontui pääsääntöisesti neljä kertaa vuodessa.

Motivoinnin ja työskentelyn tueksi hankekoordinaatio järjesti kaikkien hankkeessa mukana olevien yhteisiä tapaamisia. Aloitimme kerran kuussa tapahtuvilla puolen päivän mittaisilla tapaamisilla. Nopeasti kuitenkin huomasimme, että tarvittavien asioiden läpikäymiseksi tapaamisten tuli olla koko päivän pituisia. Tapaamisten tavoitteena oli tutustuttaa hankkeen toimijoita toisiinsa ja kirkastaa yhteistä tavoitetta. Yhteisiä tapaamisia oli joka kuukausi hankkeen aikana, ja näiden tapaamisten aikana vierailimme kunkin hankkeeseen kuuluvan toimijan luona. Toisena hankevuotena lisäsimme kuukausittaisen kasvokkain tapahtuvan tapaamisen lisäksi kerran kuussa tapahtuvan verkkotapaamisen, jossa kävimme pääasiassa läpi tiedotettavia asioita. Näin pystyimme kasvokkain tapahtuvissa tapaamisissa keskittymään yhteisen ymmärryksen luomiseen siitä, että hanke oli oman työn kehittämisen väline sekä varsinaiseen kehittämistyöhön. Koska osahankeorganisaatioiden toimintaympäristöt erosivat paljon toisistaan, kertoivat hanketyöntekijät yhteisillä tapaamisilla toisille omasta työstään ja osaamisestaan. Näiden tapaamisten ansiosta kaikki saattoivat oppia toisiltaan. Tuplatähti-menettelyn avulla loimme hankeryhmän tapaamisiin tavan, jolla vahvistaa omasta työstä jakamista muille hanketyöntekijöille. Viimeisenä hankevuotena totesimme yhteisesti, ettei kahdelle tapaamiselle kuukaudessa ole enää tarvetta. Lopulta myös lyhensimme kuukausittaisen tapaamisen puolen päivän mittaiseksi.

Työn edetessä jaoimme hanketyöntekijät teemallisiin kehittämisryhmiin. Ryhmiin jakamisen kriteereinä käytimme kunkin hanketyöntekijän työnkuva, kiinnostusta ja osaamista sekä eri osahankkeiden tavoitteita. Jaoimme teemallisiksi kehittämisryhmiksi asumispolun eri vaiheet, tiedonkeruun, viestinnän ja vaikuttamisen. Tiedonkeruuryhmän tarkoituksena oli luoda keinoja naisten asunnottomuuden ilmiön esille nostamiseksi. Viestinnän ja vaikuttamisen ryhmän tarkoituksena oli muun muassa lisätä ammattilaisten ymmärrystä naisten asunnottomuudesta ja siihen liittyvistä erityispiirteistä.

Asumispolun eri vaiheiden ryhmiksi jaettiin ennalta ehkäisevä työ, etsivä työ, yhteisö ja hajautettu asuminen. Alkuperäisenä suunnitelmana oli, että näissä ryhmissä kehitettäisiin toimintamalleja. Tämä ei kuitenkaan kaikilta osin toteutunut. Ryhmissä pystyttiin kuitenkin määrittelemään, mitä nais erityisyys kussakin asumispolun eri vaiheessa tarkoittaa. Muita ryhmissä pohdittavia asioita olivat kohderyhmälle suunnattu tuki ja kokemusasiantuntijuuden vahvistaminen kyseisessä asumispolun vaiheessa. Näiden kehittämisryhmien lisäksi muodostettiin kokemusasiantuntijoista koostuva ryhmä. Tämän ryhmän tehtävänä oli toimia hankkeessa tapahtuvan kehittämistyön peilinä oman kokemuksen avulla ja tuoda asunnottomuutta tai asunnottomuuden uhkaa kokeneiden naisten näkökulmaa kehittämistyön osaksi.

Muita yhteiskehittämistä ja hanketyötä tukevia työkaluja oli vuosikellon käyttöönotto sekä palautteen kerääminen niin hanketyöntekijöiltä kuin ohjausryhmäläisiltäkin. Lisäksi pidimme visiotyöskentelyn tulevaisuuden muistelu – menetelmää hyödyntäen. Tähän osallistuivat sekä hanke- että ohjausryhmäläiset. Vaikka lähes kaikilla hanketyöntekijöillä oli oman organisaation kautta työnohjaus järjestettynä, oli meillä hanketyöryhmän kanssa yhteistä työnohjausta kaksi kertaa. Koimme työnohjauksen tarpeelliseksi yhteiskehittämisen kannalta, koska se mahdollisti tunteiden jakamista sekä keskustelukuluttuurin kehittämistä.

Yhteiskehittämisen avulla olemme siis yhdessä määritelleet nais erityisyyttä asunnottomuustyössä ja asumispolun eri vaiheissa. Olemme tehneet asunnottomien ja asunnottomuusuhan alla asuvien naisten tarpeita näkyväksi muille toimijoille valtakunnallisesti koulutusten ja yhteistyötapaamisten avulla sekä viestimällä eri kanavien kautta. Olemme yhdessä työstäneet tietoa, jonka avulla olemme pyrkineet vaikuttamaan siihen, että nais erityisyys otettaisiin huomioon myös asunnottomuustyön päättävien tahojen keskuudessa. Kerätyn tiedon avulla olemme yhdessä tehneet koulutuspaketin nais erityisyyteen liittyen asunnottomuustyössä hyödynnettäväksi. Ja ennen kaikkea hanketyöntekijät ovat kehittäneet toimintamalleja asunnottomuutta ja asunnottomuuden uhkaa kokevien naisten kanssa työskentelyyn. Niistä voi lukea tarkemmin yhteistyössä tehdystä NEA-hankkeen julkaisusta Kohti kotia ja turvaa – Nais erityisyys asunnottomuustyössä.